

บทคัดย่อ

มาตรา 58 (1) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 บัญญัติ "ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด" จากบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เกิดการตื่นตัวเรื่อง "ภาษีเพื่อการศึกษา" และก่อเกิดประเด็นปัญหาตามมา คือ ภาษีเพื่อการศึกษาคืออะไร มีรูปแบบหรือลักษณะในการจัดเก็บอย่างไร

วิทยานิพนธ์ "เรื่องภาษีเพื่อการศึกษา" จึงมุ่งศึกษาความเป็นมาของการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาของประเทศไทยในอดีต สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อการศึกษาตลอดจนสภาพความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาในปัจจุบัน รวมทั้งแนวคิดในการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นภาษีเพื่อการศึกษาของไทยต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดที่ตราขึ้นเพื่อให้มีการจัดเก็บภาษีมาใช้เพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ แต่เมื่อศึกษาย้อนไปในอดีตกลับพบว่าประเทศไทยเคยมีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษา อันได้แก่ เงินศึกษาพลี และเงินช่วยการประถมศึกษา แต่ด้วยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และเสียงคัดค้านที่ไม่เห็นด้วยในการจัดเก็บทำให้เงินศึกษาพลีและเงินช่วยประถมศึกษาต้องยกเลิกไปในที่สุด แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยยังคงใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีศุลกากร ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ในลักษณะของการลดหย่อน หรือ ยกเว้นภาษีให้แก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี และถ้าหากกล่าวถึงความจำเป็นในการมีบทบัญญัติหรือการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาหรือไม่ นั้น จะเห็นได้ว่า มาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้ "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวทำให้ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อลงทุนในด้านการศึกษามากขึ้น เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายที่รัฐต้องจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจากการศึกษา ค่าใช้จ่ายรายหัวต่อนักเรียนหนึ่งคนยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ภาษีเพื่อการศึกษาจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง และเมื่อศึกษาการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาของต่างประเทศ อันได้แก่ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา และ สาธารณรัฐเกาหลี ผู้เขียนมีความเห็นให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาโดยอิงกับภาษีอื่น ดังนี้

1. จัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาโดยอิงกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่ต้องส่งเสริมและพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยการพัฒนารัพยากรบุคคลอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงเห็นควรให้มีการจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาจากฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2. จัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาโดยอิงกับภาษีโรงเรือนและที่ดินกับภาษีบำรุงท้องที่ เพราะต้องการให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และต้องการให้ท้องถิ่นพัฒนาตัวเองโดยพึ่งความช่วยเหลือจากรัฐให้น้อยลงเพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนาของท้องถิ่น

3. จัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาโดยอิงกับภาษีสุรา ภาษีเบียร์ และภาษียาสูบ เนื่องจาก ภาษีสุรา ภาษีเบียร์ และภาษียาสูบ เป็นสินค้าที่บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี เป็นสินค้าและบริการที่มีลักษณะเป็นการฟุ่มเฟือย รวมทั้งเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม